

## אשה בספר תורה, תפילים ומזוזות (סת"ט)

### ① דברים פרק ו פסוקים ח-ט

וקשרתם לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך : וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך

### ② תלמוד בבלי מסכת גיטין דף מה עמוד ב

תני רב המנונא בריה דרבא מפشروニア : ס"ת, תפילים ומזוזות שכתבן מין (כופר בעיקר) ומסור (מלשין על יהודים לשלטונות), עובד כוכבים ועובד, אשה וקטן, וכותי (שומרוני) וישראל מומר (אינו שומר תורה וממצוות) - פסולין, שנאמר : (דברים ו) "ויקשרתם... וכתבתם", כל שישנו בקשרירה ישנו בכתיבת, וכל שאינו בקשרירה אינו בכתיבת.

### ③ תלמוד בבלי מסכת סוכה דף ח עמוד ב

תנו רבנן : גnb"ך ; סוכות גוים, סוכות נשים, סוכת בהמה, סוכות כתומים, סוכה מכל מקום - כשרה, ובלבד שתהא מסוככת ההלכתה.מאי ההלכתה? אמר ר'חסדא : והוא שעשוה לצל סוכה.

### ④ תוספות מסכת גיטין דף מה עמוד ב

כל שישנו בקשרירה ישנו בכתיבת - מכאן אומר ר'ית דאין אשה אוגדת לולב ועושה ציצית כיון שלא מיפקדת. ואין נראה, זהה מDSLין בראש התכלת (מנחות דף מב). ציצית בעובד כוכבים דדריש בני ישראל ועשו ולא בעובדי כוכבים מכל דasha כשרה. ואמרין נמי סוכת גnb"ך כשרה בפ"ק דסוכה (דף ח). וזוקא בס"ת ותפילים ומזוזות דכתיב וקשרתם וכתבתם דרישין הכי.

### ⑤ פסקי המרדכי, הלכות קטנות סימן התקממת

וכן המנהג שנשים עושות ציצית. ומיהו מצאתי שמהר"ס [מרוטנברג] הקפיד [שלא] להניא נשים לעשות, לפי שמי שפטור מן הדבר אינו פוטר אחרים. ונראה לי דהינו לכתילה,adam לא כן תקsha מסוכת גnb"ך דcarshe.

### ⑥ שולחן ערוך אורח חיים סימן לט סעיף א

תפילים שכתבן עבד או אשה או קטן אף הגיע לחנוך, או כותי או מומר לעבודת אלילים, או מוסר לאנשיין, פסולים משום דכתיב "ויקשרתם" "וכתבתם" כל שאינו בקשרירה או אינו מאמין בה, אינו בכתיבת.

### ⑦ שולחן ערוך אורח חיים סימן י"ד סעיף א

ציצית שעשאן א"י פסול, דכתיב: דבר אל בני ישראל (במדבר טו, לח) לאפוקי א"י, והאשה כשרה לעשותן. הaga: ויש מחמירין להזכיר אנשים שייעשו אותן, וטוב לעשות כן לכתילה. (מרדי ה"ק והגהות מיימון מהלכות ציצית ותוס' דף מ"ב).

### ⑧ משנה ברורה סימן י"ד ס"ק ג

שייעשו אותן - זוקא התליה בהגד אבל הטויה והשזירה מותר ע"י נשים:

היגיינָה זַרְעָה (כִּכְלֵי קְיֻמָּה וְקָרְבָּן)

בתיות נור ע/כ כ

ה. אשה פטולה לכתב ספר-תורה תפילין ומזוזה, משם דכתיב  
 "וכתבתם" — ודרשו חז"ל: כל שישנו בקשירות תפילין ישנו בכתיבתה  
 וכל שאין בקשרה איינו בכתיבתה (ש), ולא רק בכתיבתה ממש, אלא  
 אפילו להגיהஇזאה את שעתה הוא פסול וע"י התיקון יוכשר פטולה  
 מפני שהוא נחשב בכתיבתה ממש (ט).

וכמו כן יש להחמיר לתחילת הדריך, שאsha לא תגרור דבר שבין אותן  
ולא תוסיף דיו לתיבה הנראית כחלקה לשתיים, וכן לא כתוב התגינו  
של גבי אותיות ש' ע' ט' נ' ז' — ג' צ', ולא תעביר קולמוס על איזה  
אות שחריו נמחק קצת מעליו אע"פ שעדרין רישומו של אותן ניכר, —  
ורದיעך אם עשתה כן יש להכשר (י).

תפלירת הייעוץ

ג. יש להחמיר, שאשה לא תתפרק יריעות הספר-תורה, ובדיעד אט תפון ואפשר בקהלות להתיינו ולהזור ולתפרק ע"י האיש — צריך לסייעו רנו ורבשונו והבר אפשר אין זה מעכבר.

ערודת הלבת מילא סימן תרצ"א השלוחן

ג הינה כתובה על הניר או על עיר שאית טעובר  
או לרוב והומיקים כשיינו מעורב לשמה את כתבה  
שלא בורי פטולה וכן אם כתבה כתו או כן פטולה  
וראה דנס אשה פטולה **לכתבת המגילות** אע"פ  
שהicityת בה כמו פטולה **לכתבת כתת הפלין** ומאות  
אע"פ שחicityת במותו וכמו כן מילוה ואגריג'ת **ונען עלי**  
**טבבשך ונרכי** כוגם נ"ט וכן נראה **לי** ריבשלט  
במת' **תו'ט** ודרשין וקשותם וכותבתם כל שישן  
בקשירה ישן בכתבה וכל שאין בקשירה אין בכתבה  
ומוביל ראשה כין דאניה בקשירות הפלין איה בכתבה  
נמ לענן טורה מה פרף שחicityת **קינון חרודא** פראה הדיא עם  
חפלין אבל מיגניה לא שיך וזה ואורכטה **כין**  
שחicityת וודיא **בדשורה** לבררבנה והרי טורה **ליעשוט**  
יצית וסוכת ושופר אע"פ שטורה טרם וכ"ס מילוה  
שהicityת בה וכן מבואר מחותר ושער והרכבים וכל  
הרכבים של הזרו שפה **לפאל** בגניליה

**שווית ביע אומר חלק ג- יי"ד סימן יח, אות ג'**

... כתוב הגאון ישועות מלכו (פיה מה' מזוזה ה'י), זיל, ודע דasha ע"פ שחיבת במזוזה מ"מ אין לה קבוע עצמה, כמו שפסולה לכתיבת המזוזה. ע"ש. ... אלא שעיקר החידוש של הישועות מלכו, נראה שאינו מוכחה לדינה, וראינו מدين תפילה דק"ל במנחות (mb) דעתו פסול לעשות תפילה, זהינו לתפרקן, כמו שפסול לכטבון, וה"ג לאשה, ע"כ, יש לדחות דשאנו עשיית תפילה שאין גמר מצותן. אבל קביעת מזוזה שעואה חכמים כגמר מצותה, הוαιיל ואין שום מעשה עשייתן גמר מצותן. ומ"ה צריך לברך על קביעתה. וכמ"ש הגאון יubar'ץ בס' מור וקציעה (ס"י יט) וכ"כ החיד"א בברבי יוסף (שם). ממי לא הוαιיל והאשה חיבת במזוזה רשאית ג"כ לקבעה. דאלת"ה החיד"א בברבי יוסף (שם). ממי לא הוαιיל והאשה חיבת במזוזה במקומה, מי איכא מידי דאייהו ל"מ עביד ושליח מצוי משוי היאך תוכל לעשות שליח קבוע מזוזה במקומה, מי איכא מידי דאייהו ל"מ עביד ושליח מצוי משוי (גיטין כג:). ויל. שייר בשווית ארץ צבי (ס"י טו) שהביא מ"ש הישועות מלכו הניל, ופקפק על דבריו. ונוטה להתריר לאשה קבוע עצמה המזוזה. ע"ש. וכן נראה בשווית דעת כהן (ס"י קسط).

## אשה בכתיבת מגילה

אסטר פרק ט פסוק כט

ותכתב אסתר המלכה בת אביכיל ומרדי היהודי את כל תקף לקים את אגרת הפורים הזאת  
השנית:

אסטר פרק ט פסוק לב

ומאמר אסתר קים דברי הפורים האלה ונכתב בספר:

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יז עמוד א

היתה כתובה בסם ובסיקרא ובគומוס ובקנקנותום, על הננייר ועל הדפנרא - לא יצא, עד שתהא  
כתובה אשוריית, על הספר, ובדיו.

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יט עמוד א

על הספר ובדיו וכוי. מلنין - אתייא כתיבה כתיבה, כתיב הכא (אסטר ט) "ותכתב אסתר המלכה",  
וכתיב התם (ירמיהו ל' י') "ויאמר להט ברוך מפיו יקרא אליו את כל הדברים האלה ואני כתוב על  
הספר בדיו".... אמר רבי חלבו אמר רב חמאת בר גורייא אמר רב: מגילה נקראת ספר ונקראת  
אגרת, נקראת ספר - שאם תפורה בחוטי פשתן פסולה, ונקראת אגרת - שאם הטיל בה שלשה חוטי  
גידין (ולא תפורה בשלמות) כשרה.

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ב הלכה ט

אין כותבין את המגילה אלא בדיו על הגoil או על הקלף בספר תורה, ואם כתבה למי עפצא  
וקלקנותום כשרה, כתבה בשאר מיני צבעוניין פסולה, וצריכה שרטוט כתורה עצמה, ואין העור שללה  
צrik עבדה לשם. היתה כתובה על הננייר או על עור שאינו מעובץ, או שכתבה גוי או מין פסולה.

מגין משנה, שם.

"ואין העור שללה צריך עבדה לשם" - זה פשוט שלא נזכר בה עיבוד, ואין בספר תורה אלא  
לדברים שהשווה לו.

טור אורח חיים סימן תרצא

ור"ת זיל כתוב בין דנקראות ספר נותנים לה כל דין ט"ת חז' ממה שסביר שמדובר בהדייא זהינו שאם  
הטיל בה גי חוטי גידין כשרה אבל לכל שאר הדברים היא בספר תורה לעניין עיבוד לשם והיקף  
גoil ... [ותגין] ... ובחסירות יתרות ... הכל כס"ת. והרמב"ם זיל כתוב שאין צריכה עיבוד לשם  
ואם כתבה מן או ע"ג פסולה. ובעל ה"ג כתוב שאין צריכה תנין:

שולחן ערוך אורח חיים סימן תרצא סעיף א

אין כותבין המגילה אלא בדיו, על הגoil או על הקלף, בספר תורה; ואם כתבה למי עפצים  
וקנקנותום, כשרה. כתבה בשאר מיני צבעוניים, פסולה. וצריכה שירוט כתורה עצמה; ואין העור  
שללה צריך לעבד לשם; וי"א צריך עבדה לשם.

## ו. מגילת אסתר

כתיבתה

2

טו. נחקרו הפסיקים, אם אלה כשרה לכתיבת מגילת אסתר; יש פולטים אפילו בדיעבד (לו), ויש מכשירים אפילו לכתיבלה לקרוא

תרים היי (עמדו ג' מורה-יס) כתוב, וויל: ודעתו אעפוי שחייב במוזה ומימן אין לה לקבוע בעצמה כמו שפסולה לבניה וראי מהא אמרינו במנחות מבב דנורי פסול לעשות תפילה והיוו לתפין ולשאר דבר כמו דפסול לכתיבה, ומהא נמי לאשה, עכיד. ועי' בשווית ארכ' צבי (פראמער) סי' טו שהקשה עליו דהיאר אפילו דasha שהוא חיבת במעות מזויה לא תוכל לקיים רק עיי שליח וליד לתפין שפסולה לשימושו בין דלא שייכי בתפין כלל משאיב מזויה, ועי' שחאריך זהה ולא החליט להלכה דבר ברור, ועי' בשער שולם על קשושע סי' יא

ס' סט ובשווית יביע אומר חיג יוד סי' ייח שבתוכו להתייר ובשדי' כלים מערכת מ כלל קלא הבא מה שנתקף בחקר לבי חיג סי' קכח במזויה שקבע חשי או גוי אם כשרה, וכותב שם לדון בהז מטעין להנוג בכתיבת מזויה מהיקש דכל שישנו בקירה ישנו בכתיבה ומוניה יש למלמד גם לקביעת המזויה. דכי כתיב וכותbam וכוי פירשו שקבע הכתיבה במזוזות הבית ואם נתמעטו כל הגני מכתחיה אף שאינה גמר המזוזה מכל-שכן הקבועות שהוא עילר המזויה, גם במנחות דף ל'ג נפקא ליה לר' יוסי דקביעת מזויה הוא בגובה החפת מהיקש זה מה קירה בגובה אף כתיבה בגובה והיוו על הקבועות אלמא דגם לקביעות מסחינו והרי נתמעטו גוי וחשי ולפמשנית דכי קבע המזויה עיי גוי וחשי לא עשה כלום וכו', ומימ' הדבר עירר תלמוד שלא נזכר זה בשום פוסק, עכיד והנה החקר לבי דין התם רק לענן חשי וגוי אך לא הזכיר כלל מהו הרין באשה, איבורא דלי' טעמו גם דין האשה כהנור ופסולה.

(לו) ס' מלאכת שמים (במברגר) על הל' סת"ס סי' כד. ג (והובא בלשכת-הספר סי' כח סי' ז). דכמו מזויה שעניות חיבות בת ואעפ' פסולות לכתיבת ג' במוזה עעפ' שחיבות בקריאתה [ועכ' במשמעות השיטת הבהגי] פסולות לכתיבת, וכי' במעשה-דרוח על הרמב"ם פ"א מה' מגילה היא, ובשווית אבנאי אויח' סי' תקעז אות יט וכותב שם, "הלווי ויהיו כל שמעתין מהוירין בדין דasha וקטן פסלון לכתיב מגילה, ועי' עוד בס' תקעז אות יא, וכן מצדד הגראקי' בגליון השוע' אויח' סי' תרעא סי' ב ונשאר שם בע"ע.

וכן בס' תשובה מהאהב אויח' סי' תרעא (חויד ביד אפרים) הבא מוקנו הגראם פערלט שבחיבורו מגלה אסתר (על המגלה) נשאל מאת הגראם אופנהיים [בעל הנשא דורי'] במגילה אשר כתבה בתו אם כשרה לקרות בה והשיב דפסולה וצריך לגונזה שלא אחרים לקרות בה, אך הגראם אופנהיים בעצמו ס'יל להזכיר וכן שביבא משמו בהערה לממן.

ביה בברכות (לו), ויש מכשירים רק בדיעבד ודוקא אם כבר קראו בה אבל לא לקרוא בה לכתיבלה, ואם לאחר שקראו בה נודמן מגילה בשורה שכתבה איש צריך לחזור ולקרוא בה בלי ברכות (לה).

(לו) פמ"ג סי' תרעא מיז סי' ב, בינו דחויבת עכ' ב' בשמיות המגילה, ובלבשת- הסופר סי' כה סי' ז ביאר דבריו, דשאנו מזויה כתיבת בה וכותbam שמור לושרתם ולבר שפיר דרישנו כל שאנו בקשירה אינו בכתיבת מזויה, אבל לכתיבת מגילה לא שמענו לפוטל, אלא שחותס' כתבו בשם רית דהיה שאין אלה אוגדת לו<sup>לך</sup> ועשה ציצית בינו דלא נצטווית בהן, אבל מגילה שהיא חייבות בה שפיר כשרה גם לכתיבת, ומ"מ מסקין שם דלענן לקרות בה לכתיבלה אם יש מגילה אחרת פשוט דאין לקרות בה דלא נחתון לספקא, אבל בשאי מגילה אחרת יש להזכיר לקרות בה ברכות.

גם הכרבי שם אותן ובשווית ברכה אותן בובסרו מחזיב מעדר להזכיר, וראיתו ממשיב הרמב"ם בפי' במגילה ה'יט' שאין העור שללה צרכיה עיבוד לשם וכותב שם חמ'ם דלא לכל דבר מודמיין מגילה לטית אלא לדברים שהושוו בו, והיה לעניין כתיבה ליד לסת', ועוד ראייה ממשיב הפריח סי' ב' שאם כתוב המגילה בשמאל יש להזכיר בדיעבד עיג' לדגבי הפולין קייל דפסולה, וא"כ היה במגילה שכתבה אלה יש להזכיר, (ובางני' הגיל דזה דבריו ובסי' תקעז חזר להזכיר דבריו). וכי' להזכיר בערורה' שעי' ג', שווי' נשאל-דור אויח' סי' ל, וראה עוד בזה בשדי' אס'יד מערכת פוריות סי' יב.

והנה בלשכת הסופר שם הביא ראייה להזכיר כתיבת אלה במגילה, מרכ' י' וכתיבת אסתר המלכה' וכו', ובוגמ' מגילה ייט' א' למדו מזה דיני כתיבת המגילה דבוני ספר ווינו. אולם במרקראי קודש פוריות סי' לג דזה ראייה זו עפ' שהקשו בגמ' עין כי' א' למ'יד שאשה פסולה למול והכתב ותקח צפורה צור ותכורות את ערלה בנה ומשני בגמי' דאמרה לאינש אחרינא וכו', וא"כ גם בגין ייל הכוונה שצורתה לאוש לכתב, ומלאבד הזה ראייה בגיל עפמשיב רשי' עהיפ', ותכותוב וכו' את כל תוקף' וכו' דהינו רק תוקפו של נס אחושראות ושל אסתר ועי' בשפתח חכמים, ולפ"ז אין שם הוכחה שאשה כשרה שחרוי בין כך לא דיתה כשרה לקרות בה בין שלא כתיבת בולה.

(לה) שיעית שם שעי' ב דומה שהזכיר הפריח בדיעבד כתיבת שמאל הינו דוקא אם בכדר קראו בה אבל לא לקרוא בה לכתיבלה, והיין לגבי כתיבת אלה.